

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

Q. 283. Quid observandum sit Confessario illius, qui deliberat de re aliqua,
& præcipuè de statu vitæ eligendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

utiles, quomodo dignoscendi, quid in genere observandum sit circa directionem scrupulorum, dixi l. 1. à n. 512. Et à n. 541. quomodo procedendum sit cum scrupuloso circa peccata præterita & eorum confessiones, possuntque etiam videri dicta hæc à n. 611. 1221. Quomodo procedendum sit cum illo, qui timet, ne variis tentationibus internis consentiat, dixi l. 1. à n. 545. Et à n. 556. quomodo cum illo, qui semper timet, ne cum dubio operetur. Quomodo verò procedendum sit cum scrupuloso circa Horas Canonicas, dixi l. 4. à n. 1350. Quomodo cum scrupuloso circa Missam legendam, dixi hæc à n. 160. Nec jam occurrit aliquid ad ista addendum.

1915. Q. 283. *Quid observandum sit Confessario illius, qui deliberat de re aliqua, & præcipue de statu vitæ eligendo.* R. Proponat & explicet ei sequentia, quæ potissimum desumpsi ex libello Exercitiorum S. P. N. Ignatii.

§. 1. *Electiõnem vitæ fundamentum pono, inquit, S. Greg. Naz. orat. 23. ex quo bene aut male nobiscum agatur: nam æternitas pender à morte, mors à vita, vita ab electiõne: unde hoc opus gravissimi momenti est, in quo agitur de negotio omnium maximo, quod est æterna salus propriæ animæ. Et quid proderit etiam per centum annos aliter vixisse vel egisse, quàm volles te fecisse in morte & æternitate?*

1916. §. 2. *Profundè intelligendum est, 1. finem omnis hominis & omnium actionum humanarum esse, in hac vita servire Deo secundum sanctissimum ejus beneplacitum, & in altera vita, æternam salvari. 2. Ad eum finem assequendum datæ esse nobis omnes creaturas ipsasque etiam potentias*

rentias animæ & corporis veluti media necessaria & opportuna, dummodo eis utamur, uti Deus vult nos eis uti. 3. Certas à Deo actiones à nobis requiri, certum vivendi modum & statum, in quo nobis speciales gratias dabit ad finem certò assequendum, non daturus, si culpâ nostrâ tales actiones vel statum illum neglexerimus, quamvis negaturus non sit sufficientem gratiam, cum qua damnantur, quicunque damnantur.

§. 3. Difficile est eligere vel agnoscere, quid à nobis fieri velit Deus, & quæ media nobis ordinaverit, nescimus enim, an nobis magis profuturae sint divitiæ quàm paupertas, an honores magis quàm contemptus, an hic potius status quàm ille, hæc potius actio quàm ista: & tamen omnis error in hoc negotio damnosus est & valde periculosus: hinc sequitur 1. quantum est ex parte nostra, nos debere esse in omnimoda indifferentia & æquilibrio ad omnes vias, officia & actiones aggrediendas, & ad usum omnium creaturarum, nec plus propendere debere ad hanc quàm ad illam partem, sed debere exquirere & expectare Dei voluntatem ac nutum, sicuti servus Domini, aut instrumentum aliquod expectat motum manus se moventis, ita ut non potius velimus hoc quàm illud, nisi secundum Dei voluntatem, quam quærimus cognoscere. Et hæc indifferentia sive æquilibrium tanti momenti est, ut quamdiu illam non habet aliquis, nō sit dispositus ad deliberandum vel eligendum. Sequitur 2. si quis perfectus esse velit, non tantum indifferentem esse debere, sed etiam magis propendere ad id, per quod finis illi suus & salus

æterna potest perfectius & securius obtineri. Licet in se difficilius esset, quia hoc Deo magis placitum est, & rectæ etiam rationi conformius, meliusque ad finem ducit.

1918. §. 4. Aliæ dispositiones ad electionem faciendam sunt, 1. animum huic rei totum & seriò intendere, cæteris omnibus negotiis tantisper sepositis. 2. Animum habere pacatum & tranquillum: tum autem erit pacatus, si nullis agitated variis spiritibus vires naturales suas liberè exercent. 3. Nullas admittere rationes, quæ non sint è cælo, seu quæ sapiant carnem & sanguinem, aut recidant ad humanum aut terrenum aliquid, sed omnia debent manare ex uno illo principio, quod est, *desiderium gloriæ Dei & salutis suæ æternæ*, quem sincerum animum si habuerit electurus, fiduciam certam potest habere, quòd Deus non finet eum decipi, qui cum sæpissime se offerat non querentibus vel petentibus, se non subtrahet homini eum in toto corde & veritate imploranti. 4. Maximè cavendum, ne potiùs concludat de mediis quàm de fine, unde malè fieret, si priùs decerneret, v. g. sibi comparare Beneficium ecclesiasticum, & tum postea vellet querere perfectè servire Deo: Itaque qui vult bene deliberare & eligere, debet totum se offerre Deo, & solùm conjicere oculos in finem suum ultimum, ac tum deliberare an his vel illis mediis uti debeat necne ad illum finem assequendum.

1919. §. 5. Finis ultimus semper spectandus & regula in omnibus eligendis est hæc, *Dei honor & obsequium, nostraque æterna salus*, ita ut quicquid nobis magis deserviet ad hunc finem nobis eligendum sit, quod minùs eò conducet, id non sit eligendum.

§. 6. Tres sunt modi eligendi & agnoscen-
 di Dei voluntatem circa se, *Primus* est, si divina
 virtus voluntatem nostram sic impellat, ut sine
 mora & indubitanter sequatur impulsione
 divinam, sicut legimus Paulo & Matthæo acci-
 disse vocante Christo. *Secundus* est, si in oratio-
 ne vel extra illam, voluntas Dei satis clarè
 cognoscatur, eò quòd internè quasi sentiatur &
 innotescat tempore consolationis, discernique
 possit esse à Deo hanc motionem ad tale quid
 faciendum. *Tertius* est, si quis animo tranquillo
 consideraverit finem, ad quem à Deo conditus
 est, & discussis hinc inde rationibus mediisque
 ad talem finem assequendum opportuniori-
 bus, elegerit hoc, per quod se putat commo-
 diùs securiùsque perventurum ad eum finem
 suum. *Primus modus* planè extraordinarius est,
 nec à Deo petendus aut exspectandus. *Secun-
 dus modus* adhiberi potest, si nempe homo sine
 ulla ratiocinatione aut discursu circa rem deli-
 berandam adhibito, post orationem statuat se
 in conspectu Dei cum resignatione & desiderio
 cognoscendi divinam voluntatem, proponat-
 que menti suæ rem, de qua deliberat, ac pau-
 lum inhæreat defixo in Deum animo, & obser-
 vet, an sentiat in anima sua inclinationem ad
 hoc vel illud, an experiatur circa hoc vel illud
 consolationem & veluti quandam acquiescen-
 tiam, an è contrà desolationem & veluti fugam
 seu repugnantiam internâ. Et hi motus postea
 Directori proponendi erunt, ab eoque exami-
 nandi juxta regulas discretionis spirituum. Sæ-
 pius autem usurpari debet hic modus, & viden-
 dum, an perseverent istæ motiones, tendantque
 semper in Deum & non incipiant se inflectere

ad aliquid terrenum : quod si fiat , aut contrariæ vel dubiæ motiones quandoque succedant , explicet eas Directori , qui discernet , quænam sint bonæ vel malæ. *Tertius modus*, in quo intellectus voluntatem adducit ad eligendum longè securior & firmior est, debetque semper adhiberi ab omnibus, nam rari primo modo vocantur, secundo autem non poterunt tuto vari omnes, quia non omnes sentiunt istas consolationes, & sæpe sentiunt illas jam in hanc jam in illam partem, præterea difficile est discernere, an hæc consolationes & motus à Deo sint & an non insinuet se amor proprius vel alius inordinatus affectus, unde debet secundum tertium modum per viam rationis & intellectus ab omnibus institui electio.

1921. §. 7. Duplici modo potest institui hæc electio per viam intellectus, *Prior modus* est, 1. præmissâ oratione, quâ Dei lumen implorabo proferam in medium rem deliberandam & officium, sitne acceptandum an rejiciendum. 2. Adducto ante oculos creationis meæ finis qui est *Dei obsequium & mea salus*, in neutram declinabo partem, sed velut in medio æquilibrium subsistam, parato interim animo, ut in eam partem totus ferar, quam novero divinæ gloriæ & salutis meæ fore aptiorem. 3. Obsecrabo Dei clementiam, ut dignetur mentem instrueret & impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendum sit. 4. Perpendam quantum commoda ad finem meum assequendum procedent ex tali officio, & quænam ex eodem incommoda ac pericula impendeant : præterea quænam non admissio illo officio tam commoda quam incommoda possim expectare, & hæc præ-

præmissis ratiocinabor in utramque partem, comparando commoda & incommoda, ac juxta ipsius rationis dictamen seposito omni carnis appetitu eligam hoc vel illud. 6. Electionem factam, in oratione offeram Deo, perfectè demum, si ei placet, recipiendam & stabiliendam. In hac oratione observabo, quomodo sim affectus, & quos motus sentiam, referamque Directori, ut eos mecum discernat, & declaret, an electionem bene instituerim necne.

§. 8. Posterior modus bene eligendi per 1922.
viam intellectûs est, 1. præmissâ de more oratione, quâ Dei lumen imploratur, excutiam fundum cordis mei, & videbo, an affectus omnis, quem habeo ad hanc rem vel illam, proficiscatur ex amore & intuitu solius Dei, an verò fortasse ex aliqua causa naturali vel occulto amore meî & desiderio commoditatis, honoris aut boni temporalis. Si in meipso persentiscam, quòd solo intuitu Dei & salutis meæ ducar ad hoc potius, quàm ad alia, signum est velle Deum, ut hoc eligam & non alia, nam omnis affectus, qui purè ad Deum tendit, ex Dei bonitate cœlitus infunditur. 2. Considerabo, si quis mihi vir amicissimus, cui omnem perfectionem optarem, occurreret dubius super electione hujusmodi, quidnam ego illi decernendû maxime essem consulturus: quo animo adverso agendum & mihi ducam, uti suaderem alteri. 3. Mecum insuper reputabo, si mors ingrueret, quem me mallet observasse modum in præsentî deliberatione: juxta hunc igitur eligendum nunc esse facillè intelligam. 4. Prospiciam, quando pro tribunali sistar judicandus, quo me consilio hac in re usum esse

vellem, quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus. His perpensis concludam electionem, & uti ante offeram Deo comprobendam.

1923. §. 9. Qui deliberat de statu vitæ ineundo, scire debet tres in genere esse status, *secularis, ecclesiasticum, religiosum*, ad quorum unum Deus unumquemque vocat, & non omnes ad eundem, quia Deus est sicuti magnus Paterfamilias, qui vult unum sibi servire in hoc, alium in alio officio, unum domi, alium foris &c. Hæ generales status subdividuntur in particulares, nam *secularis* est vel Matrimonii vel Coelibatus, & in utroque aliqui sunt mercatores, juristæ, medici, opifices, milites &c. *Ecclesiasticus* est vel cum cura animarum, uti Parochi, vel sine illa cura, uti Canonici, Vicarii, Sacerdotes super patrimonio suo ordinati &c. *Religiosus* est vel illorum, qui contemplationi & sibi solis serviunt, uti Carthusiani; vel aliorum, qui in actione externa occupantur, uti Religiosi bello ad dicti pro Ecclesia; vel aliorum, qui mixtam ex utroque vitam habent, & non tantum sibi sed etiam proximo quoad spiritualia serviunt, uti Carmelitæ, Augustiniani, Franciscani, Dominicani, Jesuitæ &c. Quisque debet se primò resolvare ad statum in genere, postea ad statum in particulari, & denique ad statum in individuo.

1924. §. 10. Singuli isti status afferunt sua commoda in ordine ad salutem consequendam: *Secularis*, per eleemosynas, per piam educationem prolium, per bona exempla apud domesticos, per administrationem justitiæ, defensionem patriæ &c. *Ecclesiasticus*, per frequentationem

tionem chori, per decantationem divinarum laudum, per administrationem Sacramentorum, per occupationem ferme continuam in cultu divino, per occasionem benefaciendi pauperibus amicis & aliis &c. *Religiosus*, per observationem votorum substantialium, per separationem à rebus mundanis, per meditationes & alia pia exercitia, quæ regula præscribit, per vigilem curam Superiorum, per bona exempla Confratrum &c. E contra etiam singuli illi status habent sua incommoda, eò quòd afferant occasionem & pericula peccandi, *Secularis*, per injustitiam, avaritiam, discordias in conjugio, exempla mala corrupti sæculi, bella, lites, persecutiones invidorum &c. *Ecclesiasticus*, per nimiam libertatem, conversationes periculosas, abundantiam eorum, quæ sunt illicita peccandi &c. *Religiosus*, per tentationes, quæ aliquando causantur, ob solitudinem, indiscretionem Superiorum, immortificationem Fratrum, cum quibus agendum est &c.

§. 11. Ut deliberans eligat, non debet ad hoc præcisè attendere, quis status sit in se perfectior, alioqui omnes deberent fieri Religiosi, sed attendere debet, quis status respectivè ad se sit melior, id est, quis status futurus sit magis accommodatus, ut ipse melius serviat Deo in hac vita, & in altera securius salvetur, consideratis omnibus, tam quæ in ipso deliberante sunt bonæ vel malæ, uti sunt bonæ vel malæ inclinationes naturales, boni vel mali mores aut habitus; quàm quæ in ipsis statibus sunt, & possent concurrere ad promovendam in ipso virtutem vel vitia. Et quia multi hoc non considerant, malè eligunt, licèt fiant Religiosi, qui si in sæ-

1925.

culo mansissent, fuissent salvati, nunc damnantur, quia eligunt statum respectivè ad se non convenientem, & in quo propter naturam ineptam vel habitus pravos non observabunt illa, quæ in tali statu sunt observanda.

1926. §. 12. Nemo deliberare debet de eo statu, in quo non putat se cum ordinaria Dei gratia posse vitare peccata mortalia: hinc qui non putat se posse hæc vitare in statu sæculari, deliberare debet de solo statu ecclesiastico & religioso: qui non putat se in statu ecclesiastico posse esse castum & sobrium, de hoc statu deliberare non debet, cum hic status det maximas occasiones ad peccata in istis materiis: similiter qui non putat se posse castè vivere, deliberare non debet de statu religioso. Et deceptio magna est, si cogitet, emendabo hoc vel illud vitium, si fuero ecclesiasticus vel Religiosus, nam per emendationem aliquam præsentem prius probare deberet, an spes sit, quòd aliquando plene emendaturus sit.

1927. §. 13. Inchoaturus deliberationem de se Orationi, dicens cum Paulo, Domine, quid mihi vis facere? & cum Salomone, Da mihi sedulum tuatum assuetam sapientiam, ut sciam, quid acceptum sit apud te &c. Post orationem, sic discurrat secum. Ad illum statum Deus me vocat, in quo omnibus consideratis, quæ in me & in istis statibus sunt, ego potero melius servire Deo & securius salvari, atqui consideratis omnibus, quæ in me & in istis statibus sunt, ego potero melius servire Deo & securius salvari in hoc statu, v. g. sæculari, quàm in aliis, ergo Deus me vocat ad statum sæcularem. Major propositio constat ex dictis. In sola minore est difficultas, unde iterum sic discurrat. In illo statu potero

ero, omnibus consideratis, Deo melius servire & securius salvari, in quo statu potero facilius vitare omnia peccata mortalia, hoc enim faciendo servantur præcepta Dei, & obtinetur salus, atqui potero in statu seculari facilius quàm in aliis vitare omnia peccata mortalia, ergo. In minore iterum est difficultas, pro qua imprimis consideret ex parte sua, ad quæ peccata sit pronior, & à quibus maximè peccatis haberet sibi timere, si esset in statu seculari. Deinde etiam consideret reliquos status, & videat, quis illorum sit magis remoturus ab occasionibus illorum peccatorum, & allaturus plura auxilia ad viranda illa peccata. His consideratis & inter se comparatis facile dignoscet, in quo illorum statuum facilius sit vitaturus peccata mortalia, & consequenter quis status respectivè ad ipsum sit melior ac eligendus. Quòd si id necdum satis discernat, consulat Confessarium, cui nota est conscientia sua, & auditâ ejus instructione certò id cognoscere poterit.

§. 14. Sic agnitâ per intellectum Dei voluntate, ex hac faciet electionem, quam offeret Deo, maximè post Communionem, pergens dicere, loquere Domine, quia audit servus tuus 1. Reg. 3. v. 10. & quasi exspectans Dei motionem, simul advertat, an etiam sua voluntas eò propendeat, & ex quibus motivis, si enim accedat propensio nostræ voluntatis ex motivis supernaturalibus, tantò certior erit Dei vocatio: si autem voluntas nostra refugiat, attendendum, ob quæ motiva, & siquidem naturalia sint, an proveniant à carne aut sanguine, reflectant ad commoditates corporis, honorem proprium, &c., non attentâ hac voluntatis reluctantiâ

permanendum est in electione concepta, quia ordinaria & sufficientissima certitudo vocationis divinæ est, quam concludit recta ratio, cujus dictamen homini à Deo datum est, ut sit regula actionum & deliberationum omnium, ubi è contrà propensio voluntatis fallax est, cum natura corrupta nimium propendeat ad suas commoditates. Si autem motiva, cur voluntas reluctetur, videantur rationabilia & supernaturalia, repetenda est series deliberationis, & videndum, an fortè alicubi sit erratum, & tum maximè consulendus Director sive Confessarius, ut deliberationis modum examine ac discernat, uter spiritus aut inclinatio sit rectæ rationi & Dei voluntati conformis: Ecclesiastic. c. 32. v. 24. monet, *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis*: attamen hic neminem consule, nisi quem advertas indifferenter esse & tantùm salutem animæ tuæ querere.

1929. §. 15. Pro illis specialiter, qui se resolvunt ad statum religiosum in genere, ut possint se resolvere in particulari ad certum Ordinem & in individuo ad certum Monasterium, observanda sunt seqq. 1. De illo tantùm statu religioso & Monasterio deliberare debet, in quo vigeant disciplina, pax, concordia, mutua charitas. 2. Inutile est examinare, quis inter Ordines religiosos sit de se perfectior, quod Monasterium sit magis celebre &c. hoc examinare debet quisque, quis Ordo & quod Monasterium respectivè ad se sit futurum melius, secundùm dicta n. 1925. ille enim Ordo (idem est de Monasterio) erit ipsi melior, & consequenter ille est, ad quem à Deo vocatur, in quo ipse poterit magis promovere Dei gloriam, plus obsequii præ-

præstare Deo, & ita perfectiùs operari salutem suam: hoc autem resciet, considerando, partim quæ in se sunt talenta naturæ & gratiæ, partim quæ in singulis Ordinibus sunt media & modi secundùm ista talenta pro Dei gloria & obsequio ac consequenter pro obtinenda salute sua bene operandi, sicque poterit se reddere certum de Dei vocatione, ac secundùm supra dicta eligere.

§. 16. Qui ita conclusit in electo statu servire Deo & salutis suæ, instanter roget Deum pro constantia, jam enim maximè conabitur dæmon per se vel alios bonum propositum evertere: Ecclesiasti. c. 2. v. 1. dicitur, *Fili accedens ad servitum Dei sta in iustitiâ & timore & præpara animam tuam ad tentationem.* 1930.

§. 17. Quod electum est, mandandum executioni, quamprimum fieri potest, nunc enim recens est Dei motio & auxilium fortius: & si aliquando, cur non jam? Si non jam, fortè nunquam. Christus Luc. 9. vocavit duos adulescentes, unus dixit, *Domine permittite mihi primum ire & sepelire patrem meum*: alter dixit, *sequar te Domine, sed permittite mihi primum renunciare his, qui domi sunt*: uterque, quia non est statim securus Christum, derelictus est & amisit vocationis gratiam. *Nescit tarda molimina Spiritus S. gratia, S. Ambr.* Si tamen causa sit expectandi, aut quod conclusum est, non possis statim executioni mandare, cave interim peccata, ne gratiam vocationis tuæ perdas, experientia enim certa docuit sæpe per unicum mortale sic immutatum esse animum, ut ipsimet nescirent, cur & quomodo ita immutati essent, quia nempe deseruerat eos ista specialis Dei gratia. Illis,
qui

qui statuerunt inire statum Matrimonii, specialiter inculcandum, imprimis ut interea casti maneant, alioqui, forsan etiam ex Dei poena, carituros gaudio prolium. Deinde ut postea bonam intentionem & constituti in gratia statum illum ineamt, alioqui carituros benedictione. Demum suadendum, ut post sponsalia plenè constituta non diu differant Matrimonium, quia intermedium illud tempus plurimorum peccatorum periculis obnoxium est.

1931.

§. 18. Pius Asceta suggerit hæc axiomata, quæ deliberans præ oculis habere debet: 1. Præ omnibus obsequendum inspiranti Deo: Jobi 9. dicitur, *quis vestitit ei & pacem habuit?* 2. Inspirat Deus, quæ magis sunt secundum voluntatem ejus. 3. *Voluntas Dei est sanctificatio nostra & salus*, 1. ad Thess. 4. non qualiscunque, sed certior, sed abundantior. 4. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur*, Matth. 16. *Quid proderit in hac brevi vita delectari, honorari, si cruciari & probris affici æternum oporteat?* 5. *Fac ea, quæ moriens facta fuisse voles.* 6. Considerandum Dei iudicium, & nihili faciendum, quid quid obmurmurent homines: Nonne bene tecum agitur, si aliis displicens placeas Deo? quid multi avari, dummodo vilis pecuniæ aliquid lucrifaciant, contemnunt omnia humana dicteria. 7. *Ad æterna creatus es: nunquid non magnum status æternus?* 8. *Regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, Matth. 11. 9. Perfectius id putandum, quod magis ex virtute est: hoc magis est ex virtute, quod magis rationi, & corruptæ naturæ minùs conforme est. 10. *Quærendum, ubi securius & majori cum gloria salvabor:*

Quis

Quis viator eligit viam periculosam aut luto-
sam, si videat securiorem & mundam? 11.
Unam tantum animam habes: hac salvatâ sal-
va sunt omnia: hac damnatâ perdita sunt
omnia.

Q. 284. *Quid denique adhuc notandum sit circa* 1932.
prudentiam Confessarii. R2. Instructiones, quas
S. Xaverius dabat Missionariis Apostolicis, eti-
am Confessariis serviunt pro sua & pœnitenti-
um directione: in hunc autem sensum dice-
bat. 1. Autoritas est quidem necessaria acce-
denti ad munus Apostolicum, sed hæc Dei do-
num est, quam si quis quærat præterquam ad-
juvante virtute funditus perdet, nec permittet
Deus, ut constanter habeat, ne sic vilia fiant ho-
minibus cœlestia dona. 2. Studiosè quæsitâ fa-
miliaritas displicet, nimia confidentia nocet, af-
sumpta gravitas suspicionem præbet arrogan-
tiæ exigentis reverentiam: nil affectatum sit in
verbis, gestibus, actionibus tuis: malis dici sin-
cerus quàm politicus: si dissimulatione quan-
doque opus est, simulationem cave: pro aliis
in benigniorem semper partem inclina. 3. Con-
versatio semper ædificet: discipulorum Chri-
sti est, magistri sui doctrinam non tam tueri
verbo quàm exprimere vitâ: Induimus Chri-
stum, plus agere debet & valere in nobis Chri-
stus, quàm dæmon in energumeno. 4. Non
quære vanè placere homini, sed nec gratis velis
quemquam offendere: parvus sine offensione
fructus præferendus est majori cum minima
offensione conjuncto. 5. Pravos alicujus mo-
res emendaturus, non priùs manum admove-
bis, quàm intimos ejus motus constitutionem-
que perspexeris: & quod alicui vis persuadere,
illum